

HO²

รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

รหัสวิชา ว21101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 สารในชีวิตประจำวัน

เรื่อง การตรวจสอบสารในชีวิตประจำวัน (1)

ครูผู้สอน ครูอลงกรณ์ สุวรรณเพชร

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 สารในชีวิตประจำวัน

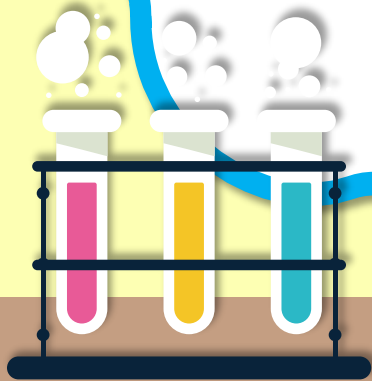
การตรวจสอบสาร ในชีวิตประจำวัน (1)

ช่วง

ทบทวนชวนให้คิด

คำถามชวนคิด

จากที่เรารู้มาในหน่วยการเรียนรู้นี้
นักเรียนรู้จักสารประเภทใดบ้าง

สารบริสุทธิ์ สารผสม ธาตุโลหะ ธาตุอโลหะ
ธาตุกึ่งโลหะ สารประกอบ

คำถามชวนคิด

นักเรียนใช้วิธีการใด

ในการจำแนกสารบริสุทธิ์กับสารผสม

ตรวจสอบสมบัติทางกายภาพ ได้แก่

จุดเดือด จุดหลอมเหลว

และความหนาแน่น

คำถามชวนคิด

สารบริสุทธิ์สามารถแบ่งประเภทได้อีกหรือไม่

ถ้าแบ่งได้มีอะไรบ้าง

แบ่งได้เป็น

ธาตุและสารประกอบ

คำถามชวนคิด

นักเรียนตรวจสอบสมบัติทางกายภาพของธาตุ
สมบัติใดบ้าง

ตรวจสอบการนำไฟฟ้า

การนำความร้อน ความเหนียว

และความมันวาว

คำถามชวนคิด

หากต้องการตรวจสอบสารที่ถูกค้นพบใหม่
ว่าจัดเป็นสารบริสุทธิ์หรือสารผสม หรือจัดเป็น
ธาตุในกลุ่มใด นักเรียนจะมีวิธีการตรวจสอบ
อย่างไร

จุดประสงค์การเรียนรู้

 ด้านความรู้ความเข้าใจ (K)

บอกสมบัติทางกายภาพที่ใช้ตรวจสอบประเภทของสาร

 ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

ออกแบบวิธีการสำรวจตรวจสอบเกี่ยวกับสมบัติทางกายภาพของสารที่กำหนด

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A)

ความอยากรู้อยากเห็น กระตือรือร้นในการสืบเสาะค้นหาข้อมูลตามที่สงสัย
เกี่ยวกับการตรวจสอบสมบัติทางกายภาพของสารที่กำหนด

สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน

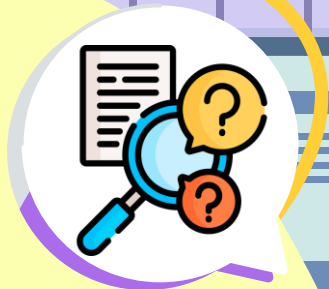
วิเคราะห์ปัญหาและวางแผนในการออกแบบวิธีการสำรวจ
ตรวจสอบเกี่ยวกับสมบัติทางกายภาพของสาร

กิจกรรมที่ 1

การตรวจสอบสาร

ในชีวิตประจำวัน

ใบกิจกรรมที่ 1

การตรวจสอบสาร

ในชีวิตประจำวัน

ใบกิจกรรมที่ 1 เรื่อง การตรวจสอบสารในชีวิตประจำวัน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 25 เรื่อง การตรวจสอบสารในชีวิตประจำวัน(1)

รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รหัสวิชา ว21101 ภาคเรียนที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

จุดประสงค์

- ออกแบบวิธีการสำรวจตรวจสอบและตรวจสอบสมบัติทางกายภาพของสารที่กำหนด

วัสดุและอุปกรณ์

- สารตัวอย่าง 4 ชนิด ได้แก่ A B C และ D

วิธีการดำเนินการกิจกรรม

1. ศึกษาสถานการณ์ ต่อไปนี้

“นักวิทยาศาสตร์ได้รับมอบหมายให้ตรวจสอบห้องทดลองร้างที่ถูกทิ้งไว้มาเป็นเวลานานหลายปี เขาพบขวดแก้วหลายใบที่บรรจุสารเคมีชนิดต่าง ๆ ที่นักวิทยาศาสตร์คนก่อนเคยค้นพบ แต่ฉลากที่ติดชื่อสารไว้เลือกบางอันไม่สามารถอ่านได้ มีเพียงข้อมูลที่ระบุว่าในห้องนี้เป็นห้องเก็บสารผสมและสารบริสุทธิ์ประเภทใดเท่านั้น นักวิทยาศาสตร์ต้องการวิเคราะห์และจำแนกประเภทของสารเหล่านี้ว่าเป็นสารบริสุทธิ์หรือสารผสม แล้วถ้าเป็นสารบริสุทธิ์เป็นธาตุโลหะ ธาตุอโลหะ หรือธาตุกึ่งโลหะ โดยขวดแก้วแต่ละขวดมีสารที่มีลักษณะ ดังนี้

- ขวดที่ 1 เป็นของเหลว สีขาว มีลักษณะขุ่น
- ขวดที่ 2 เป็นแก๊สของแข็ง สีขาว
- ขวดที่ 3 เป็นของแข็ง สีเงิน มีลักษณะมันวาว
- ขวดที่ 4 เป็นของแข็ง สีดำ มีลักษณะเป็นแท่ง”

2. ออกแบบวิธีการสำรวจตรวจสอบสมบัติทางกายภาพของสารทั้ง 4 ชนิด เพื่อจัดกลุ่มสารแต่ละชนิดว่าเป็นสารบริสุทธิ์หรือสารผสม หากเป็นสารบริสุทธิ์จัดอยู่ในกลุ่มธาตุโลหะ อโลหะ หรือกึ่งโลหะ

3. นำเสนอผลการออกแบบวิธีการสำรวจตรวจสอบที่แต่ละกลุ่มได้ออกแบบไว้ โดยระบุขั้นตอนการดำเนินการได้อย่างชัดเจน

4. ตรวจสอบสมบัติของสารแต่ละชนิดตามที่ออกแบบไว้ และบันทึกผลการจำแนก

5. นำเสนอผลการทำกิจกรรม และอภิปรายผลการทำกิจกรรม

ใบงานที่ 1

การตรวจสอบสาร ในชีวิตประจำวัน

ใบงานที่ 1 เรื่อง การตรวจสอบสารในชีวิตประจำวัน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 25 เรื่อง การตรวจสอบสารในชีวิตประจำวัน(1)

รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รหัสวิชา ว21101 ภาคเรียนที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนวางแผน ออกแบบวิธีการสำรวจตรวจสอบ เพื่อตรวจสอบสมบัติทางกายภาพของสารที่กำหนดให้ว่าจัดเป็นสารประเภทใด

ปัญหา : .....

.....

วัสดุอุปกรณ์ : .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

วิธีการสำรวจตรวจสอบ : .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำถามก่อนเริ่มกิจกรรม

กิจกรรมนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร

กิจกรรมนี้ต้องใช้วัสดุอุปกรณ์อะไรบ้าง

นักเรียนจะทำกิจกรรมอย่างไร

คำถามก่อนเริ่มกิจกรรม

กิจกรรมนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร

กิจกรรมนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร

ออกแบบวิธีการสำรวจตรวจสอบ
และตรวจสอบสมบัติทางกายภาพ
ของสารที่กำหนด

คำถามก่อนเริ่มกิจกรรม

กิจกรรมนี้ต้องใช้วัสดุอุปกรณ์
อะไรบ้าง

กิจกรรมนี้ต้องใช้วัสดุอุปกรณ์อะไรบ้าง

สารตัวอย่าง 4 ชนิด ได้แก่

สาร A

สาร B

สาร C

สาร D

A

คำถามก่อนเริ่มกิจกรรม

นักเรียนจะทำกิจกรรมอย่างไร

วิธีการดำเนินงานกิจกรรม

1. ศึกษาสถานการณ์ ต่อไปนี้

นักวิทยาศาสตร์ได้รับมอบหมายให้ตรวจสอบห้องทดลองร้างที่ถูกทิ้งไว้มาเป็นเวลานานหลายปี เขาพบขวดแก้วหลายใบที่บรรจุสารเคมีชนิดต่าง ๆ ที่นักวิทยาศาสตร์คนก่อนเคยค้นพบ แต่ฉลากที่ติดชื่อสารไว้เลือนลางจนไม่สามารถอ่านได้ มีเพียงข้อมูลที่ระบุว่าในห้องนี้เป็นห้องเก็บสารผสมและสารบริสุทธิ์ประเภทธาตุเท่านั้น นักวิทยาศาสตร์ต้องการวิเคราะห์และจำแนกประเภทของสารเหล่านี้ว่าเป็นสารบริสุทธิ์หรือสารผสม แล้วถ้าเป็นสารบริสุทธิ์เป็นธาตุโลหะ ธาตุอโลหะ หรือธาตุกึ่งโลหะ โดยขวดแก้วแต่ละขวดมีสารที่มีลักษณะ ดังนี้

วิธีการดำเนินงานกิจกรรม

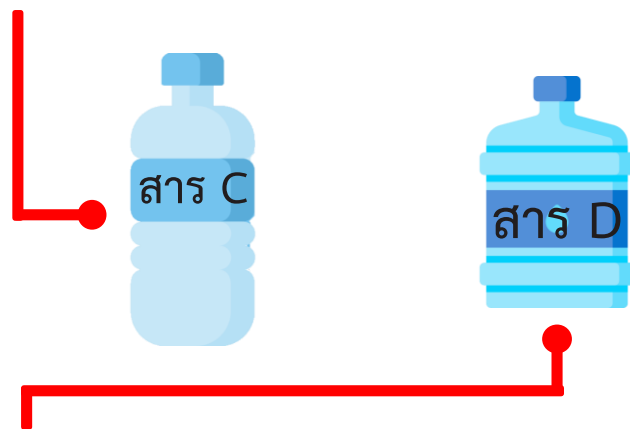
1. ศึกษาสถานการณ์ ต่อไปนี้

- ขวดที่ 1 เป็นของเหลว สีขาว มีลักษณะขุ่น

- ขวดที่ 2 เป็นเกล็ดของแข็ง สีขาว

- ขวดที่ 3 เป็นของแข็ง สีเงิน มีลักษณะมันวาว

- ขวดที่ 4 เป็นของแข็ง สีดำ มีลักษณะเป็นแท่ง

วิธีการดำเนินงานกิจกรรม

ตารางบันทึกผลการสำรวจตรวจสอบ

ใบงานที่ 1 เรื่อง การตรวจสอบสารในชีวิตประจำวัน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 25 เรื่อง การตรวจสอบสารในชีวิตประจำวัน(1)
รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รหัสวิชา ว21101 ภาคเรียนที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนวางแผน ออกแบบวิธีการสำรวจตรวจสอบ เพื่อตรวจสอบสมบัติทางกายภาพของสาร
ที่กำหนดไว้ว่าจัดเป็นสารประเภทใด

ปัญหา :

วัตถุประสงค์ :

วิธีการสำรวจตรวจสอบ :

2. ออกแบบวิธีการสำรวจตรวจสอบสมบัติทางกายภาพของสารทั้ง 4 ชนิด เพื่อจัดกลุ่มสารแต่ละชนิด
ว่าเป็นสารบริสุทธิ์หรือสารผสม หากเป็นสารบริสุทธิ์จัดอยู่ในกลุ่มธาตุโลหะ อโลหะ หรือกึ่งโลหะ

วิธีการดำเนินงานกิจกรรม

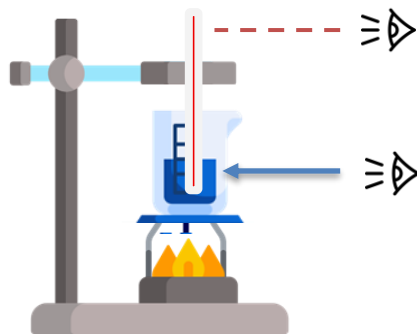
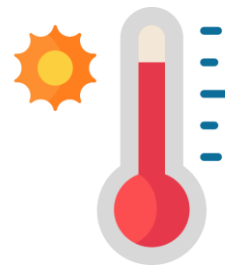
3. นำเสนอผลการออกแบบวิธีการ
สำรวจตรวจสอบที่แต่ละกลุ่มได้ออกแบบไว้
โดยระบุขั้นตอนการดำเนินการ
ได้อย่างชัดเจน

วิธีการดำเนินงานกิจกรรม

4. ตรวจสอบสมบัติของสาร
แต่ละชนิดตามทีออกแบบไว้
และบันทึกผลการจำแนก

วิธีการดำเนินงานกิจกรรม

ปัญหา : ...มีสารตัวอย่าง 4 ชนิด ที่ไม่ทราบสมบัติทางกายภาพและประเภทของสาร...

วัตถุประสงค์ : ...1. สารตัวอย่างทั้ง 4 ชนิด

2. อุปกรณ์ทดสอบจุดเดือด (เทอร์มอมิเตอร์ บีกเกอร์ ชุดตะเกียงแอลกอฮอล์ ขาดตั้งพร้อมที่จับ แท่งแก้วคน นาฬิกาจับเวลา และไฟแช็ก)
3. อุปกรณ์ทดสอบความหนาแน่น (เครื่องชั่งดิจิทัล บีกเกอร์ กระบอกตวง ถ้วยชั่งรีก้า เชือกถึงใส่น้ำ)
4. กระดาษทรายสำหรับขัด ขนาดประมาณ 4 cm x 4 cm จำนวน 4 แผ่น
5. อุปกรณ์ทดสอบการนำไฟฟ้า (หลอดไฟฟ้า 2.5 V ชุดสายไฟฟ้าพร้อมคัลิปปากจะเข้แบบเดอวี 1.5 V)
6. อุปกรณ์ทดสอบการนำความร้อน (แก้วใส น้ำเดือด กระดาษแข็ง)
7. อุปกรณ์ทดสอบความเหนียว (ถุงพลาสติกใส ยางรัด ค้อนพลาสติก)
8. อุปกรณ์ทดสอบจุดหลอมเหลว (หลอดแคพิลลารี เทอร์มอมิเตอร์ บีกเกอร์ ชุดตะเกียงแอลกอฮอล์ ขาดตั้งพร้อมที่จับ แท่งแก้วคน นาฬิกาจับเวลา และไฟแช็ก)

5. นำเสนอผลการทำกิจกรรม และอภิปรายผลการทำกิจกรรม

วิธีการสำรวจตรวจสอบ :

1. จำแนกสารออกโดยใช้สถานะเป็นแก๊ส จะได้ 2 กลุ่ม คือ ของแข็ง ได้แก่ ชุดที่ 2 3 และ 4 ส่วนของเหลว ได้แก่ ชุดที่ 1
2. ทดสอบจุดเดือดของสารที่เป็นของเหลว โดยการให้ความร้อนแก่สาร สังเกตอุณหภูมิขณะเดือด จากนั้นทำซ้ำอีก 2 ครั้ง แล้วหาจุดเดือดเฉลี่ย
3. ทดสอบจุดหลอมเหลวของสารที่เป็นของแข็ง โดยการให้ความร้อนแก่สาร สังเกตอุณหภูมิขณะหลอมเหลว จากนั้นทำซ้ำอีก 2 ครั้ง แล้วหาจุดหลอมเหลวเฉลี่ย
4. ทดสอบความหนาแน่น โดยการชั่งมวล และหาปริมาตรของสาร และคำนวณหาความหนาแน่นของสาร จากนั้นทำซ้ำอีก 2 ครั้ง แล้วหาความหนาแน่นเฉลี่ย
5. ทดสอบสมบัติความมันวาวของสารแต่ละชนิด โดยใช้กระดาษทรายขัดผิวสารตัวอย่างที่เป็นของแข็งเป็นบริเวณเล็ก ๆ สังเกตความมันวาวบริเวณที่ขัดด้วยกระดาษทราย

บันทึกผลการทำกิจกรรม

ปัญหา : .....

.....

.....

.....

วัสดุอุปกรณ์ : .....

.....

.....

.....

.....

นักเรียน

ลงมือทำกิจกรรม

อภิปรายหลังทำกิจกรรม

ใน 1 ชั่วโมงที่ผ่านมา
นักเรียนได้ทำอะไรบ้าง

ศึกษาสถานการณ์ และออกแบบวิธีการ
สำรวจตรวจสอบสมบัติทางกายภาพของ
สารที่กำหนด

อภิปรายหลังทำกิจกรรม

วิธีการรวบรวมข้อมูล
เป็นไปอย่างถูกต้อง
และน่าเชื่อถือหรือไม่

อภิปรายหลังทำกิจกรรม

แผนการดำเนินการสำรวจ

ตรวจสอบที่ออกแบบไว้

เป็นไปได้จริงและ

มีความเหมาะสมหรือไม่

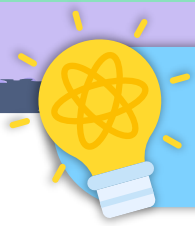
อภิปรายหลังทำกิจกรรม

นักเรียนได้ฝึกสมรรถนะใด
ในการทำกิจกรรมในช่วงนี้

ฝึกสมรรถนะความสามารถการแก้ปัญหา
โดยการวิเคราะห์และวางแผน
การแก้ไขปัญหา

สรุปบทเรียน

- การตรวจสอบประเภทของสาร สามารถตรวจสอบได้ด้วยสมบัติทางกายภาพของสาร โดยการหาจุดเดือด จุดหลอมเหลว ความหนาแน่น ความมันวาว การนำไฟฟ้า การนำความร้อน และความเหนียว สมบัติเหล่านี้จะใช้ในการจำแนกประเภทของสาร
- การวางแผนการทำงานต้องสอดคล้องกับเป้าหมายของงาน ระบุวิธีการดำเนินงานที่ชัดเจนเป็นลำดับขั้นตอน สามารถทำได้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด และคำนึงถึงโอกาสผิดพลาด ที่อาจทำให้งานไม่บรรลุตามเป้าหมาย เพื่อหาทางลดโอกาสผิดพลาดนั้นก่อนลงมือปฏิบัติจริง

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง

การตรวจสอบสารในชีวิตประจำวัน

(2)

ดาวน์โหลดเอกสารเพิ่มเติมได้ที่ www.dltv.ac.th
รายวิชา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สิ่งที่ต้องเตรียม

1. ใบกิจกรรมที่ 1 การตรวจสอบสารในชีวิตประจำวัน
2. ใบงานที่ 1 การตรวจสอบสารในชีวิตประจำวัน
3. แบบประเมินการนำเสนอ

ดาวน์โหลดเอกสารเพิ่มเติมได้ที่ www.dltv.ac.th
รายวิชา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

